

Fylkesmannen i Hedmark

Miljøvernnavdelingen

Postboks 4034, 2306 Hamar

Vår dato
16.11.2018
Arkiv nr.
461.3

Vår referanse
2018/6080
Deres referanse

Saksbehandler, innvalgstelefon

Steinar Østlie, 62 55 11 77

Inspeksjonsrapport

2018.009.I.FMHE

Tolga kommune,
Kommunehuset,
Brugata 38,
2540 Tolga

Inspeksjon ved Tolga renseanlegg

Dato for inspeksjonen: 14.11.2018

Rapportnummer: 2018.009.I.FMHE

Saksnr.: 2018/6080

Kontaktpersoner ved kontrollen:

Fra virksomheten:
Hallvard Urset, virksomhetsleder teknisk

Fra Fylkesmannen i Hedmark:
Steinar Østlie, senioring.

Resultater fra inspeksjonen

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjon ved Tolga renseanlegg, 14.11.2018:

Fylkesmannen avdekket 0 avvik og 3 anmerkninger:

- Det er ikke satt tallfestede mål for avløpsnettets funksjon.
- Beregningsmåte for fremmedvannsmengde må utdypes.
- Det praktiseres ikke faste rutiner på all drift, resultatdokumentasjon og vedlikehold.

Kommunen bes foreta en skriftlig vurdering av anmerkningene innen **01.03.2019**.

Oppfølgingen etter inspeksjonen er nærmere beskrevet på side 2.

Med hilsen

Øyvind Gøtheus e.f.
miljøverndirektør

Steinar Østlie
senioringeniør

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes ut uten signatur.

1. Informasjon om virksomheten

Organisasjonsnr (underenhet): 974 568 322	Eies av: 940 192 404
Besøksadresse: Renseanlegg: Stea 23, 2540 Tolga	Telefon: -
Bransjenr. (NACE-kode): 84.110 – Gen. off. administrasjon	E-post: postmottak@tolga.kommune.no

Kontrollert anlegg

Navn: Tolga renseanlegg	Anleggsnr: 0436.0013.01
Kommune: 0436 Tolga	Anleggsaktivitet: Avløpsnett og -rensing
Fylke: Hedmark	Risikoklasse: (3)
Tillatelse gitt: 12.12.2016	Tillatelse sist oppdatert: -

2. Inspeksjonens omfang

Formålet med inspeksjonen var å vurdere om det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet fungerer tilfredsstillende. Fylkesmannen har blant annet undersøkt om:

- Drifts- og vedlikeholdsrutiner for renseanlegg og avløpsnett
- Fornyelse av avløpsnettet – Tiltaksplaner, målsettinger og gjennomføring
- Tiltak og beredskap for å avdekke og utbedre feil og utslipp på nettet
- Prøvetakingsrutiner og dokumentasjon av utslipp
- Internkontroll – risikovurderinger, avviksbehandling, målprosesser, intern revisjon

Denne rapporten omhandler avvik og anmerkninger som ble avdekket under inspeksjonen og gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner

Avvik: Manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Anmerkning: Et forhold som tilsynsetatene mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke omfattes av definisjonen for avvik.

3. Oppfølging etter inspeksjonen

Fylkesmannen avdekket ingen avvik, men det er påpekt 3 anmerkninger innen de områdene som ble kontrollert. Virksomheten bes om å gjøre en vurdering av anmerkningene og aktuelle tiltak knyttet til disse. Vi ber om en skriftlig redegjørelse av vurderingene og eventuelle tiltak innen **01.03.2019**.

Klageadgang

Pålegget om er gitt med hjemmel i forurensningsloven § 7. Avgjørelsen kan påklages til Klima- og forurensningsdirektoratet innen tre uker etter at rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

4. Gebyr for inspeksjonen

Kommunen er ved denne inspeksjonen plassert i gebyrsats 3 (jf. Fylkesmannens varselbrev datert 15.10.2018). Dette betyr at dere skal betale *kr. 17 200* i gebyr for den gjennomførte inspeksjonen. Satsen fastsettes ut fra vårt samlede tidsforbruk ved tilsynet, jf. forurensningsforskriften § 39-7. Faktura med innbetalingsblankett vil bli oversendt fra Miljødirektoratet.

Vedtaket om fastsettelse av gebyr er hjemlet i forurensningsforskriftens kap 39. Gebyrets størrelse kan klages inn til Miljødirektoratet (jf. forvaltningsloven § 28). Klagefristen er tre uker fra rapporten er mottatt. Klagen bør være skriftlig, begrunnet, og skal sendes via Fylkesmannen i Hedmark.

5. Offentlighet i forvaltningen

Denne rapporten vil være tilgjengelig for offentligheten via Fylkesmannens postjournal og på www.norskeutslipp.no (jf. offentleglova).

Kopi av rapporten sendes også til:

- Driftsassistansen i Hedmark, v/Rambøll AS

6. Avvik

Det ble ikke avdekket avvik i forbindelse med inspeksjonen.

7. Anmerkninger

Følgende forhold ble anmerket under inspeksjonen:

Anmerkning 1

Det er ikke satt tallfestede mål for avløpsnettets funksjon.

Kommentarer:

I forslag til hovedplan avløp er det foreløpig ikke satt tallfestede mål for fremmedvannsmengde, overløpsdrift, virkningsgrad, slik utslippstillatelsen (kap. 2.3) setter krav om. Dette arbeides med og kan suppleres før planen går til politisk behandling.

Anmerkning 2

Beregningsmåte for fremmedvannsmengde må utdypes.

Kommentarer:

I årsrapport for 2017 er fremmedvannsmengde for Tolga avløpsnett angitt til 10 %. Dette er beregnet med utgangspunkt i samlet spillvannsmengde 346 m³/døgn. Dette tilsvarer med spesifikk spillvannsmengde 130 l/pe.døgn ca. 2660 pe og med spesifikk spillvannsmengde 150 l/pe.døgn ca. 2300 pe. I søknaden er oppgitt at tilknytningen til anlegget er ca. 1500, inkl. næring. Ved inspeksjonen ble det opplyst at ca. 600 bofaste personer er tilknyttet anlegget. Vi ber kommunen utdype hvordan fremmedvannsmengde beregnes, basert på nåværende tilknytning.

Anmerkning 3

Det praktiseres ikke faste rutiner for all drift, resultatdokumentasjon og vedlikehold.

Kommentarer:

Angitte styringsparametere som skal registreres ved anlegget er oppgitt å være siktedyp, pH og ortho-P. Siktedyp og pH registreres relativt regelmessig, men ikke fast daglig (2-5 ganger per uke). Ortho-P måles bare ved driftsproblemer i anlegget.

Det er ikke fast rutine for fysisk tilsyn på pumpestasjoner. Dette går mer på erfaring.

Stasjonenes drift sjekkes på driftskontrollen på renseanlegget. Fysisk besøk foretas 1-2 ganger årlig. Kommunen bør vurdere om dette er tilstrekkelig med tanke på renhold og forebyggende vedlikehold av utstyr og komponenter.

Vedlikeholdsarbeid utført i egenregi blir ikke dokumentert i driftsjournal eller andre steder.

Kun relativt store og omfattende hendelser blir registrert og behandlet som avvik, foruten avvik ved prøvetakingsrutiner. Kommunen bør vurdere om rutinene for avviksregistrering er optimale. Disse bør være i tråd med kommunens prosedyrer, og etterleves ensartet.

8. Andre forhold

Hovedplan vann og avløp og ledningsnettets tilstand

- Ny hovedplan for vann og avløp (2019-25) er påbegynt, og forventes å være fullført sommeren 2019. Dette inkluderer politisk behandling. Planen omfatter hovednettet fra påkoblingspunkter i kummer. Stikkledninger inngår ikke. Stikkledningene er i stor grad private. Ledningskartverket er nå relativt oppdatert i forbindelse med planarbeidet. Rambøll er utførende konsulent.
- Saneringsplaner VA forventes å fullføres i løpet av 2019.
- Hovedplan avløp har ett overordnet mål. Det er foreløpig satt 3 delmål med undermål: «Godt vannmiljø», «Løsninger tilpasset klima i endring» og «Effektiv tjenesteyting». Det er ikke satt tallfestede delmål for avløpsnettets funksjon (se anmerkning 1).
- Flere dårlige ledningsstrekk med mye innlekking og dårlig funksjon er utbedret eller sanert. Avløpsmengden øker anslagsvis ca. 50 % fra tørrvær til mye nedbør. Dette kan ledningsnettet normalt transportere og renseanlegget behandle, det er lite avlastning fra anleggene.
- Vannføringsdata brukes til for å avdekke driftsfeil eller unormale variasjoner i tilførselen, men det er ikke satt konkrete tallverdier for variasjoner som skal utløse oppfølging eller undersøkelser.
- Det er én elvekrysning over Glåma. Ledningen er ikke tilknyttet alarm for å varsle evt. brudd eller skader som påvirker vannmengden som transporteres merkbart.
- Ved særlig høy vannstand i Glåma kan elvevann slå inn bakvegen gjennom overløp i sentrum. Dette skjedde for 4-5 år siden. Overløp må da stenges av manuelt.
- Det finnes ikke lenger AF-ledninger (fellesledninger) på avløpsnettet.
- Separate avløpsanlegg (80-90 stk.) er kartlagt av en student. Det gis pålegg om oppgradering til gjeldende teknisk standard eller evt. tilkobling til offentlig nett.
- Påslipp til spillvannsnettet av taknedløp må kartlegges og eventuelt frakobles i den grad dette forekommer. Nye utbyggere får beskjed om ikke å tilknytte taknedløp til spillvann. Ingen byggefelt har taknedløp tilknyttet til spillvannsledninger. Dette kan forekomme ved gardsbruk og frittliggende eneboliger, men omfanget er ukjent.
- I hovedsak anser kommunen at de ikke har store utfordringer knyttet til framtidig økt nedbør som følge av klimaendringer. Det er relativt god kontroll på fremmedvannsmengden, de verste strekkene med innlekking er utbedret.

- Ledningsstrekke med behov for spyling eller pluggkjøring er skiftet ut.
- Nåværende løsning for telekommunikasjon er lite påvirket av lyn og torden.
- Ved isgang kan det bygge seg opp en dam som går nesten inn til anlegget. Det går vanligvis flere tiår mellom hver gang dette skjer.
- Avløpsnettet har 4 kommunale og 3 private pumpestasjoner. Pumpestasjonen på vestsida av Glåma kan pumpe til elva hvis det er påkrevet å avlaste renseanlegget. Alle pumpestasjonene har driftsalarm. Ved overløpsdrift registreres driftstid. Ved overløp i pumpestasjon legges til grunn at all tilrenning til stasjonen går ut.
- Det er ikke anlagt noe overløp umiddelbart foran renseanlegget med formål å avlaste dette.
- Selvfallsledninger medfører ikke spesielle driftsproblemer. Det ble gravet opp én i fjor, det må graves opp en til.
- Det utføres ikke rutinemessig tilsyn med kummer på avløpsnettet. Det ble ikke avklart ved inspeksjonen hvor mange kummer nettet har samlet, men omtrentlig avstand mellom hver kum på nettet er ca. 70 m. Ved driftsproblemer og feil blir aktuelle kummer undersøkt og eventuelt utbedret. Det utgjør et problem at kantslått knuser kummer fra tid til annen. Fragmenter fra kummene kommer inn på ledningen. Tidligere hadde nettet kummer som hevet seg med telen, men for disse er det foretatt masseutskifting. Det er ikke sikkert at alle kummer er GPS-registrert. De fleste ligger ved bilveg. Driftspersonalet får som regel beskjed hvis det er synlig overløp fra en kum. Kummer inspiseres når feil oppstår.
- Gebyrinntektene dekker ikke behovet for fornyelse og vedlikehold av nettet fullt ut. Driften er avhengig av budsjettbevilgninger i tillegg.

Tilknytninger og påslipp

- Rørosmeieriet har avvirket virksomheten i næringsparken etter at Synnøve Finden kjøpte bygget. Ved oppstart av ny meierivirksomhet ser kommunen for seg å infiltrere næringsavløpet i grunnen lokalt etter forbehandling, denne løsningen skal utredes. Påslippet herfra er eneste enkeltkilde som forstyrrer drift og renseprosess ved renseanlegget, øvrig tilknytning er håndterbart. Staur produserer kun pitabrød nå. Nedvasking på natta merkes herfra, men produksjonsutslipp påvirker ikke driften merkbart. I Vingelen må ledning tilknyttet Eggen gardsysteri spyles ca. 2 ganger årlig. Mindre påslipp som Malmplassen har fettavskiller og bilverksteder har oljeutskiller.

Renseanlegg

- Renseanlegget har nå to driftsoperatører, den sist ansatte har foreløpig ikke gjennomgått driftsoperatørkurs. Bemanningen anses nå å være tilfredsstillende.
- Renseanlegget er nå godkjent for akkreditert prøvetaking. Begge driftsoperatørene er godkjent for dette. Sensor var på anlegget i mai d.å., godkjenning kom i september. Driftsoperatørene opplever ikke at prøvetakingsrutinene tar uforholdsmessig mye tid.
- Tolga renseanlegg hadde overskridelse av P-kravene i 2017. Dette skyldes hovedsakelig påslipp fra næringsparken (Rørosmeieriet). Ustabil drift ved anlegget har kun hatt årsak i påslipp fra bedrifter.
- Renseanleggets tilstand og funksjon skal gjennomgå i saneringsplanen.
- Driften av anlegget er fullautomatisert. Avvanning må startes og stoppes manuelt.
- Avløpsanleggene har døgnkontinuerlig vakt. 6 mann inngår i vaktordningen.
- Støtbelastning anses ikke å utgjøre et driftsproblem ved anlegget, heller ikke ved mottak av eksternt slam.
- Ventilasjonen i sosialavdelingen er oppgradert, slik at denne virker tilfredsstillende nå.

- Både driftsoperatører og virksomhetsleder følger opp og kontrollerer om rensekravene ved anlegget overholdes. Ved overskridelser undersøkes årsaker. Rambøll sammenstiller resultatene på årsbasis.

Vedlikehold

- Det foretas utbedring av anleggskomponenter i renseanlegg eller på nettet når driftsstanser eller andre driftsforstyrrelser inntreffer. Det er serviceavtaler på kompressor, avvanning, løfteinnretninger og mengdemålere. Flygt har vedlikehold på innløpspumper. Stoffkartotek er EcoOnline, som oppdateres av leverandør.
- Elektroder skiftes årlig og kalibreres. Vannføringsmålere kontrolleres annet hvert år.
- Rapportering skjer gjennom kvalitetssystemet Compilo. Kummer er også registrert her. Rådmann og andre interesserte har lesetilgang til rapportene her.

Internkontroll - risikovurderinger

- Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Tolga kommune ble utarbeidet for alle sektorer i 2016. For avløpssektoren inneholder denne i hovedtrekk de samme vurderte hendelsene som den gamle ROS-analysen fra 2011, samt COWIs/DiHs klimaanalyse fra 2014. Rambøll er benyttet som konsulent ved den nye ROS-analysen.
- ROS-analysen er knyttet opp mot en beredskapsplan. Vedlegg 3 dekker teknisk avdeling. Beredskapsplanen dekker vannforsyningen, men omfatter i liten grad avløpsanleggene.
- Alvorlige hendelser som er vurdert er brann og langvarige driftsavbrudd med ulike årsaker.
- Risikoreduserende tiltak for avløpssektoren dekker i hovedsak tiltak på nettet, samt et ekstra basseng ved infiltrasjonsanlegget i Vingelen.
- Ved havari av maskinelt utstyr kan dette leveres på 2-3 dager.

Avviksbehandling

- Hendelser som registrert som avvik er forhold som direkte påvirker drift og utslipp, som overløp og tilstoppinger. Avvik ved prosedyrer rundt prøvetaking skal registreres, dette er et krav i tilknytning til akkrediteringen.
- Det registreres 1-2 avvik knyttet ytre miljø på avløpssektoren årlig. Kommunen bør vurdere om rutine for registrering og behandling av avvikshendelser er tilstrekkelige (se anmerking 3).

Gjennomgang av internkontrollen

- Vernerunder foretas årlig. Det foretas en gjennomgang av IK i etterkant, der verneombud og virksomhetsledere deltar. Det er ikke kjent at det gjennomføres interne revisjoner ihht. IK-forskriften.

9. Gjennomføring

Deltakere ved inspeksjonen:

- Hallvard Urset, virksomhetsleder teknisk
- Steinar Hagen, driftsoperatør
- Per Arne Aas Gjelten, driftsoperatør

10. Dokumentunderlag

Dokumentunderlaget for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter korrespondanse mellom virksomheten og Fylkesmannen
- virksomhetens egen dokumentasjon knyttet til den daglige driften og til forhold av betydning for helse/miljø/sikkerhet
- utslippstillatelsen fra Fylkesmannen i Hedmark, datert 12.12.2016.

